

บทความวิชาการ (Academic Article)

บทบาทของคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการ ADVISORY COMMITTEES FOR EVALUATION PROJECTS

Received: April 17, 2021

Revised: September 20, 2021

Accepted: September 22, 2021

รัตนะ บัวสนธ์¹ ธนัทธ สุนทรานนท์^{2*} ปิยรัตน์ ตันมา³ ภัทธกร หงษ์สิน⁴ และปิยภัทร จิรปุณญโชติ⁵Rattana Buosonte¹ Thanathat Soontranont^{2*} Piyarat Tunma³Phattaraporn Hongsin⁴ and Piyapat JirapunyaChot⁵^{1,2,3,4,5}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร^{1,2,3,4,5}Faculty of Education, Naresuan University, Phitsanulok 65000, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: Thanathat.ding@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการโดยมุ่งนำเสนอเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการที่มีสัญญาและทุนสนับสนุน และบทบาทของคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการสำหรับกลุ่มคนและชุมชนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมอย่างหลากหลาย การประเมิน (Evaluation) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งปริมาณและคุณภาพเพื่อวินิจฉัยค้นหาคุณค่าที่แท้จริงในสิ่งที่มุ่งประเมินโดยการตัดสินคุณค่าและนำเสนอสารสนเทศเพื่อให้ทราบถึงผลการประเมินที่สะท้อนงานประเมินนั้นๆ กลุ่มบุคคลหรือผู้มีบทบาทสำคัญในการประเมินโครงการ คือ กลุ่มคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการ มีบทบาทร่วมกันเสนอแนวทางในการประเมินโครงการโดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน ได้แก่ การออกแบบโครงการ ประเมินผล เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล และขั้นตอนต่างๆ การวิเคราะห์และตีความข้อมูลเนื้อหา และรูปแบบในการรายงานผลการประเมิน เป็นต้น คณะกรรมการ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Engagement) การเพิ่มความน่าเชื่อถือจากภายนอกให้สูงสุด (Maximizing external) การประนีประนอมทางการเมือง (Political conciliation) การส่งเสริมการใช้ระเบียบวิธีที่ก่อให้เกิดความสมบูรณ์ ถูกต้อง (Promotion of methodological integrity) และการส่งเสริมการใช้ผลการประเมิน (Promotion of use) บทความนำเสนอมุมมองเกี่ยวกับคณะกรรมการที่ปรึกษา โดยปรับปรุงจาก 2 บทความ คือ Advisory committees in contract and grant-funded evaluation projects ของ Paul W. Mattessich และ Advisory groups for evaluations in diverse cultural groups, communities, and contexts ของ Barry B. Cohen

คำสำคัญ: คณะกรรมการที่ปรึกษา การประเมินโครงการ วัฒนธรรม

Abstract

This main purpose of this article is presented on the Advisory Committees in Contract, Grant Evaluation Projects, and Advisory Groups for the evaluation in cultural diversity, group diversity, and community diversity. Evaluation is a tool to collect both quantitative and qualitative data in order to determine the proper behavior of facts internally by competing and presenting the data to inform the performance and accurately determined the experiment's evaluation. The group of people or main subject in the project assessment is the advisory committee for the project assessment. The advisory committees have a joint role in suggesting guidelines for project assessment. advisory committee are responsible for the creation of content on various matters related to the assessment such as: the design of the evaluation project, data collection tools, different steps, analysis, interpretation of content data, and format for reporting the assessment results, etc. The roles and duties of the advisory committee for project assessment include stakeholder engagement, maximizing external credibility, political conciliation, promotion of methodological integrity, and promotion of use. This article offers a view on the advisory committee based on two articles are Advisory committees in contract and grant-funded evaluation projects by Paul W. Mattessich and Advisory groups for evaluations in diverse cultural groups, communities, and contexts by Barry B. Cohen.

Keywords: Advisory Committees, Evaluation Projects, Cultural

บทนำ

การประเมินจัดว่าเป็นศาสตร์ (Science) สาขาหนึ่ง เพราะเหตุว่ามีคุณลักษณะแห่งความเป็นศาสตร์ครบถ้วน กล่าวคือ มี 1) องค์ความรู้ (Body of Knowledge) 2) คำศัพท์ในสาขา (Technical term) และ 3) วิธีการส่งสมความรู้ (Method of inquiry Knowledge) Buosonte (2007, p. 1) และ Kanjanawasee (2019, p. 52) กล่าวว่า การประเมิน (Evolution) เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งทางสังคม (Social) ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก (Objective) คือ การตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มีประเมิณ การประเมินโครงการ ผู้ว่าจ้างมักกำหนดเงื่อนไขให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาในการประเมินโครงการ สำหรับการแนะนำให้คำปรึกษาของโครงการที่ถูกประเมินในด้านต่างๆ ตามบริบทของโครงการนั้นๆ เนื่องจากคณะกรรมการที่ปรึกษาเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญด้านการประเมินผลโครงการ หรือสิ่งที่มีประเมิณ มีความเชี่ยวชาญด้านบริบทที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือสิ่งที่มีประเมิณ เช่น วัฒนธรรม ศาสนา เพศสภาพ ชชาติพันธุ์ เป็นต้น คณะกรรมการที่ปรึกษามีสายสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มทางการเมืองที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน มีทักษะการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจะสามารถช่วยให้การประเมินผลโครงการนั้นมีผลการประเมินที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ ดังนั้น คณะกรรมการที่ปรึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการประเมินของนักประเมิน เพื่อให้การประเมินได้รับการยอมรับจากสาธารณชน ในบทความนี้จึงมุ่งนำเสนอมุมมองเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการที่ปรึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการ เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินโครงการที่มีคณะกรรมการที่ปรึกษาให้กับนักประเมินและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งในที่นี้จะนำเสนอเกี่ยวกับ บทบาทของคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการที่มีสัญญาและทุนสนับสนุนและบทบาทของคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการสำหรับกลุ่มคนและชุมชนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมอย่างหลากหลาย โดยปรับปรุงจาก 2 บทความ คือ Advisory committees

in contract and grant-funded evaluation projects ของ Mattessich (2012) และ Advisory groups for evaluations in diverse cultural groups, communities, and contexts ของ Cohen (2012) ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความหมายของคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการ

คณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการ คือ กลุ่มบุคคลที่ได้รับเชิญจากผู้ประเมินหรือผู้รับบริการของผู้ประเมิน ซึ่งร่วมกันเสนอแนวทางในการประชุมอย่างน้อยหนึ่งครั้งหรือมากกว่า โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน ได้แก่ การออกแบบโครงการประเมินผล เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล และขั้นตอนต่างๆ การวิเคราะห์และตีความข้อมูลเนื้อหา และรูปแบบในการรายงานผลการประเมิน

คณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับโครงการวิจัยการประเมินผล ประกอบด้วย คณะกรรมการจำนวน 6-14 คน ซึ่งมาจากผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลโครงการ ซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษามีคุณลักษณะ ดังนี้

คุณลักษณะของคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการ

1. มีความเชี่ยวชาญด้านการประเมินผลโครงการ
2. มีความเชี่ยวชาญด้านโครงการ หรือสิ่งที่มุ่งประเมิน
3. มีความเชี่ยวชาญด้านบริบทที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือสิ่งที่มุ่งประเมิน เช่น วัฒนธรรม ศาสนา เพศสภาพ ชาติพันธุ์ เป็นต้น
4. มีสายสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มทางการเมืองที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน
5. มีทักษะการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ให้เกิดประโยชน์
6. มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับภาษาและการเขียนรายงานการประเมิน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการที่ปรึกษา

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการ มีดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Engagement) ได้แก่การมีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับโครงการที่ทำการประเมินของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินโครงการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาและการปรับเปลี่ยนรูปแบบการออกแบบการประเมินอย่างต่อเนื่องรวมถึงคำถามการประเมิน การเลือกเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลและการสร้างกระบวนการสำหรับรวบรวมข้อมูล การทบทวนข้อค้นพบและการตีความสิ่งที่ค้นพบ รวมทั้งการตรวจสอบรายงานฉบับร่างของรายงานผลการประเมิน
2. เพิ่มความน่าเชื่อถือ (Maximizing External) โดยนักประเมินและคณะกรรมการที่ปรึกษา ผู้เกี่ยวข้องสามารถตั้งคำถามเกี่ยวกับการเก็บข้อมูล คณะกรรมการที่ปรึกษาสามารถมีส่วนร่วมในการเลือกเครื่องมือเฉพาะสำหรับการรวบรวมข้อมูล ผลการประเมินสามารถแนะนำวิธีที่จะทำให้สารสนเทศจากการประเมิน สามารถสนับสนุนการตัดสินใจได้ เพื่อเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือในการประเมิน เพื่อให้ได้รับการยอมรับในระดับสูงสุด
3. การประนีประนอมทางการเมือง (Political Conciliation) เนื่องจากสังคมย่อมมีความแตกต่างทางความคิด โดยเฉพาะประเด็นเรื่องการเมือง นักประเมินและคณะกรรมการที่ปรึกษาต้องมีความร่วมมือ เพื่อให้การประเมินนั้นมีความเป็นกลาง สร้างการยอมรับในความแตกต่างของความคิดทางการเมืองเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองเพิ่มขึ้น
4. ส่งเสริมการใช้ระเบียบวิธีที่ก่อให้เกิดความถูกต้องสมบูรณ์ (Promotion of Methodological Integrity) ในการประเมินโครงการ มี 2 วิธี ได้แก่ 1) การตรวจสอบทบทวนโดยผู้อื่นเพื่อส่งเสริมความสมบูรณ์ของระเบียบวิธี 2) การเพิ่มคุณภาพของการประเมิน โดยเน้นการดำเนินงาน ประสิทธิภาพต้นทุนและผลผลิตของกิจกรรมที่จะรวบรวม วิเคราะห์และ

รายงานข้อมูลสำหรับการประเมิน คณะกรรมการที่ปรึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ใกล้กระบวนการรวบรวมข้อมูล สามารถช่วยในการระบุอุปสรรคที่อาจขัดขวางการรวบรวมข้อมูลที่สมบูรณ์และถูกต้องได้ และยังสามารถชี้แนะวิธีการแก้ปัญหาและอุปสรรคอื่นๆ ได้อีกด้วย

5. ส่งเสริมการใช้ผลการประเมิน (Promotion of Use) คณะกรรมการที่ปรึกษาส่งเสริมการใช้ข้อค้นพบจากการประเมินทั้งทางอ้อมและทางตรง โดยเริ่มตั้งแต่ต้นของการประเมินผลทุกครั้ง ด้วยคำถามการวิจัยที่เหมาะสม วิธีการที่มีคุณภาพสูง โดยการสร้างความน่าเชื่อถือจากภายนอก ด้วยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และร่วมมือกับผู้ประเมินเพื่อพัฒนากลยุทธ์ในการนำผลการประเมินไปสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด มีส่วนร่วมในการนำเสนอผลการประเมิน

สาระหรือประเด็นสำหรับการให้คำปรึกษาสำหรับโครงการ

ในการประเมินโครงการ ควรมีสาระหรือประเด็นสำหรับการให้คำปรึกษาสำหรับโครงการ ดังนี้

1. การพัฒนาโมเดลเชิงตรรกะ หรือกรอบแนวคิดในการประเมิน (Logic Model development) คณะกรรมการที่ปรึกษามักจะตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโมเดลเชิงตรรกะ หรือกรอบแนวคิดในการประเมินของโปรแกรมช่วยผู้ประเมินและผู้รับบริการในการระบุข้อมูลกิจกรรมและผลลัพธ์ที่ได้มาอย่างชัดเจน ในบางกรณีคณะกรรมการมีอำนาจในการสรุปโมเดลเชิงตรรกะ หรือกรอบแนวคิดในการประเมิน แต่โดยทั่วไปแล้วผู้รับบริการจะตัดสินใจว่าโมเดลเชิงตรรกะ หรือกรอบแนวคิดในการประเมิน จะแสดงถึงสิ่งที่โปรแกรมของพวกเขาทำอะไรและผลลัพธ์ที่พวกเขาหวังจะบรรลุคืออะไร

2. การออกแบบการประเมิน (Overall design of the evaluation) คณะกรรมการที่ปรึกษาตรวจสอบผู้ประเมินและเป็นผู้วางแผนสำหรับการประเมิน เสนอข้อคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงและช่วยในการแก้ไขการออกแบบตลอดระยะเวลาของโครงการ

3. การระบุกลุ่มผู้ใช้และผู้สังเกตการณ์ในการประเมิน (Identification of intended and audiences for the evaluation) การระบุผู้ใช้และผู้สังเกตการณ์สำหรับการประเมิน ส่วนใหญ่ผู้รับบริการจะเป็นผู้ระบุไว้ แต่บางครั้งอาจต้องมีการอภิปรายและคณะกรรมการที่ปรึกษาสามารถช่วยในการถามว่า ใครควรใช้สิ่งที่ค้นพบจากการประเมินนี้เป็นหลัก นอกจากนี้คณะกรรมการที่ปรึกษาสามารถกำหนดรายชื่อผู้สังเกตการณ์คนอื่น ๆ ที่ควรดูข้อมูลจากการประเมินและหากการประชุมคณะกรรมการส่งผลให้มีการระบุตัวผู้ใช้หรือผู้สังเกตการณ์เพิ่มเติมอาจจำเป็นต้องเชิญสมาชิกเพิ่มเติมเข้าร่วมคณะกรรมการ

4. อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมิน (Facilitation of study participation) คณะกรรมการที่ปรึกษาสามารถช่วยกำหนด กลุ่มเป้าหมายของการประเมินให้กับเจ้าหน้าที่และผู้รับบริการที่ต้องให้ข้อมูล และยังสามารถดำเนินการเป็นการส่วนตัวเพื่อการมีส่วนร่วมในการประเมินโดยการเขียนจดหมายอีเมลหรือการโต้ตอบด้วยวาจาอีกด้วย

5. การตรวจสอบและตีความข้อมูล (Review and interpretation of data) คณะกรรมการที่ปรึกษาสามารถตรวจสอบข้อมูลเพื่อดำเนินการวิเคราะห์โดยให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความหมายของข้อมูลและสิ่งที่ควรตรวจสอบในรายละเอียดมากขึ้น

6. การตรวจสอบรายงานการประเมิน (Review of report) การตรวจสอบรายงาน คณะกรรมการที่ปรึกษาบางคนหรือทั้งหมดสามารถทำหน้าที่เป็นกลุ่มบรรณาธิการสำหรับรายงานจากการประเมินได้ ยิ่งคณะกรรมการมีความกระตือรือร้นมากเท่าไรก็จะเป็นผลดีสำหรับผู้ประเมินเพราะจะรวบรวมมุมมองที่แตกต่างกันได้มากขึ้น

7. การนำเสนอสารสนเทศ (Presentation of information) คณะกรรมการที่ปรึกษาสามารถพูดคุยและแนะนำวิธีการที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการเผยแพร่ผลการวิจัยไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ในบางกรณีคณะกรรมการ

ที่ปรึกษาอาจนำเสนอผลการวิจัยให้กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหรือเขียนบทความสั้นๆ เจริญบรรยายเพื่อแจกจ่าย ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาที่เผชิญกับความท้าทายที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยในแง่ของความน่าเชื่อถือภายนอกและการประเมินประนีประนอมทางการเมือง

บทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการ

บทบาทของคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการสำหรับกลุ่มคนและชุมชนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมอย่างหลากหลาย นั้นคณะกรรมการที่ปรึกษามีส่วนช่วยในการดำเนินงานประเมินโครงการของผู้ประเมินในหลายๆ ด้าน เช่น การวางแผนและออกแบบการประเมินผล ลักษณะทางวัฒนธรรม การระบุและมุ่งเน้นคำถามการประเมินผลผลลัพธ์และตัวชี้วัด วิธีการรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือ การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน การตีความผลการประเมินและการใช้ผลการประเมิน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ร่วมกับผู้ประเมินในการพัฒนากรอบและปรับแต่งคำถามการประเมิน
2. ร่วมกับผู้ประเมินในการระบุแหล่งข้อมูลชุมชนและให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการรวบรวมข้อมูลที่ดีที่สุด ระบุและกำหนดสิ่งสำคัญ ผลลัพธ์และตัวชี้วัดที่มีความหมายต่อชุมชนของพวกเขา
3. ช่วยคัดเลือกบุคคลในชุมชน สำหรับบทบาทในฐานะนักแปลผู้อำนวยความสะดวกในกลุ่มผู้สัมภาษณ์และผู้สังเกตการณ์ในการดำเนินการประเมินผล
4. ช่วยระบุผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ถูกสัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะชุมชนและการเป็นสมาชิกและรายชื่อผู้รับบริการซึ่งสามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ได้
5. ช่วยระบุค่าบริการที่ใช้จ่าย ค่าจ้าง สิ่งจูงใจและสิ่งที่มีคุณค่าที่เหมาะสมกับชุมชน
6. ทำความเข้าใจกับข้อมูลโดยแยกแยะระหว่างสิ่งสำคัญและเล็กน้อยจากมุมมองของชุมชน
7. ช่วยให้ความคิด มุมมอง และอธิบาย หรือพรรณนาเกี่ยวกับข้อมูล การใช้งานจริง การใช้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนของพวกเขาและข้อมูลทางด้านเทคนิคที่เกี่ยวข้อง ด้านการเมืองและด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่ได้รับการประเมิน
8. วางแผนว่า เมื่อใด ที่ไหน และอย่างไรจะดีที่สุดในการเผยแพร่สิ่งที่ค้นพบในชุมชนและบทบาทที่ควรจะต้องทำในการทำสิ่งนี้ในฐานะผู้ส่งสารที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจได้
10. จัดเตรียมบริบทการประเมิน โดยการอธิบายประวัติศาสตร์ของชุมชนและภูมิสังคม
11. ให้ความชอบธรรมและความน่าเชื่อถือในการประเมินและรับรองความน่าเชื่อถือของผู้ประเมิน
12. อธิบายคุณลักษณะเบื้องต้นทางวัฒนธรรมรวมถึงสิ่งจำเป็นขั้นต่ำสำหรับการแต่งกาย การประพฤติ และการอภิปรายที่เหมาะสมในการประเมินผล
13. รับรองความน่าเชื่อถือความน่าเชื่อถือและความน่าเชื่อถือของผู้ประเมิน

แนวทางการคัดเลือกคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการ

ในการคัดเลือกคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการสำหรับกลุ่มคนและชุมชนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมอย่างหลากหลาย นั้นควรมีแนวทางในการดำเนินการคัดเลือกดังนี้

1. ควรเลือกคณะกรรมการที่ปรึกษาที่เข้มแข็งติดต่อกับชุมชนของตนอย่างแท้จริงและสนใจในสวัสดิภาพของชุมชนอย่างแท้จริง
2. ควรเลือกคณะกรรมการที่ปรึกษามีความยินดีที่จะร่วมงาน พูดยังคำถามและประเด็นการประเมินที่ท้าทาย

3. คณะกรรมการที่ปรึกษาที่มีประสิทธิภาพควรมีสมาชิก 5-7 คน กลุ่มใหญ่เกินไปอาจไม่สะดวก ในขณะที่กลุ่มเล็ก ๆ อาจไม่เพียงพอ
4. ผู้ประเมินควรขอคำแนะนำและการอ้างอิงจากแหล่งที่เชื่อถือได้ หรือผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่ผ่านมา
5. คณะกรรมการที่ปรึกษาสามารถให้แหล่งข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นเพียงพอ แหล่งข้อมูลอื่นๆ ที่จะให้คำปรึกษานั้น เช่น นามานุกรมชุมชนชาติพันธุ์ รายชื่อคณะกรรมการองค์กรและจดหมายข่าวเรื่องราวในหนังสือพิมพ์และรายชื่อพื้นที่ใกล้เคียงได้
6. ควรคัดเลือกคณะกรรมการที่ปรึกษาโดยให้เกิดความสมดุลโดยแสวงหาตัวแทนจากส่วนงานของชุมชนที่มีข้อมูลเชิงลึกและความรู้ที่น่าจะเป็นประโยชน์
7. ไม่ควรเลือกที่ปรึกษาที่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ดี แต่ไม่มีความรู้บริบทในชุมชน

การทำงานร่วมกับคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการ

ในการทำงานร่วมกับคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการสำหรับกลุ่มคนและชุมชนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมอย่างหลากหลาย นั้นต้องมีการคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประเมินและกลุ่มที่ปรึกษาได้รับประโยชน์จากการกำหนดบทบาท และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ตรวจสอบหรือประเมินการมีส่วนร่วมของที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาว่าเป็นจริงหรือไม่และมีการรับฟังสมาชิก
2. การทำงานกับกลุ่มที่ปรึกษาต้องใช้เวลาและความอดทนสูง ในชุมชนชาติพันธุ์ เนื่องจากต้องพบกับที่ปรึกษาในที่ซึ่งพวกเขาอยู่ ในเวลาของพวกเขา ในบริเวณของพวกเขา และในเงื่อนไขของพวกเขา
3. ในโครงการระยะสั้นที่มีงบประมาณจำกัด กลุ่มที่ปรึกษาอาจไม่สามารถปฏิบัติงานได้จริงหรืออาจไม่คุ้มค่า

ประเภทของสิ่งที่มุ่งประเมิน (Evaluand)

คณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการ มีบทบาทในการประเมินนั้น สิ่งที่มีมุ่งประเมินประกอบไปด้วย

1. โครงการหรือโครงการงาน (Project or Program) การประเมินโครงการหรือโครงการงาน คือ กระบวนการให้ได้มาซึ่งสารสนเทศเกี่ยวกับความก้าวหน้าของโครงการและความสำเร็จของโครงการ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มานั้นมาเทียบกับเกณฑ์แล้วตัดสินใจในคุณค่าของโครงการหรือโครงการงาน การประเมินโครงการหรือโครงการงานมีวัตถุประสงค์เพื่อตัดสินใจจัดทำโครงการหรือโครงการงาน ทดลองหรือนำร่องปรับเปลี่ยน ระบุ ปรับปรุง ขยายผล หรือยกเลิกโครงการหรือโครงการงานนั้น
2. นโยบายหรือแผนงาน (Policy or Plan) การประเมินนโยบายหรือแผนงาน คือ การประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวัดคุณค่าของผลการดำเนินการตามนโยบายเพื่อที่จะนำมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ วัตถุประสงค์ของการประเมินนโยบายหรือแผนงาน เพื่อให้ทราบผลว่าการนำนโยบาย ไปสู่การปฏิบัติเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หรือไม่
3. หลักสูตร Curriculum) การประเมินหลักสูตร คือ กระบวนการการเก็บรวบรวมข้อมูลและการประมวลผลข้อมูลเพื่อนำมาตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพทั้งประสิทธิภาพและประเมินผลของหลักสูตรรวมถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรนั้นในอนาคต การประเมินหลักสูตรมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการต่างๆ ที่กำหนดไว้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงใดบ้างที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาการประเมินดังกล่าวจะครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของหลักสูตรและกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ จุดประสงค์ ขอบเขตของเนื้อหาสาระ คุณภาพของผู้ใช้บริหารและผู้ใช้หลักสูตร สมรรถภาพของผู้เรียน ความสัมพันธ์ของวิชาต่างๆ การใช้สื่อและวัสดุการสอน ฯลฯ
3. องค์กร (Organization) การประเมินองค์กร คือ กระบวนการหรือวิธีการในการประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรเป็นการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานขององค์กรกับเป้าหมายหรือมาตรฐานที่ได้ตั้งไว้ก่อนล่วงหน้า รวมทั้งจะต้องมี

การให้ข้อมูลหรือข้อเสนอแนะ การประเมินองค์การมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กรให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือมาตรฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยกระบวนการในการประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรมักจะประกอบด้วย การกำหนดสิ่งที่ประเมิน การกำหนดมาตรฐานในการดำเนินงาน การประเมินผลการดำเนินงาน การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับมาตรฐานที่ได้กำหนดขึ้น และการแก้ไขปรับปรุง

4. บุคคล (Personal) การประเมินบุคคล คือ การใช้กระบวนการอย่างเป็นระบบในการรวบรวมสารสนเทศเกี่ยวกับคุณสมบัติและพฤติกรรมการทำงานของผู้คนเพื่อที่จะนำสารสนเทศที่ได้มานั้นมาตัดสินคุณค่าและคุณภาพของบุคคล เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคคลนั้นๆ เพื่อนำผลการประเมินบุคคลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาบุคคลนั้นๆ ให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนด และเพื่อที่จะนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาบุคคลนั้นๆ อย่างเป็นระบบ การประเมินบุคคลมีวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานหรือจัดลงตามตำแหน่ง เพื่อการตัดสินใจผ่าน ไม่ผ่าน ตามมาตรฐาน และเพื่อปรับปรุงและพัฒนาบุคคล

5. รายงานการประเมินหรืองานประเมิน (Evaluation report or Evaluation work) ซึ่งจะเรียกว่า การประเมินอภิมาน (Meta evaluation) เป็นการประเมินงานประเมินหรือคุณภาพของงานประเมินรวมถึงงานประเมินการสังเคราะห์วิธีการที่ใช้ในการประเมิน เป็นกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของผลการประเมิน โดยอาศัยเกณฑ์ในการประเมินที่มีความเหมาะสมครอบคลุมกระบวนการประเมิน เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ทำทราบถึงคุณภาพของงานประเมินและเป็นแนวทาง ในการปรับปรุงการประเมิน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อควบคุมและชี้แนะแนวทางการประเมินระหว่างกระบวนการประเมินของสิ่งที่มุ่งประเมิน และเพื่อตรวจสอบและรายงานเกี่ยวกับการประเมินสู่สาธารณะทั้งด้านจุดแข็งและจุดอ่อน โดยการประเมินอภิมานมี 2 แนวทาง คือ ประเมินอภิมานเชิงความก้าวหน้า (Formative meta evaluation) และการประเมินอภิมานเชิงสรุป (Summative meta evaluation)

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำหรับการประเมิน (Stakeholder)

คณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการ คือ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการประเมินในสิ่งที่มุ่งประเมิน ซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอาจเป็นบุคคลภายในหรือภายนอกองค์กร โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักสำหรับการประเมิน สามารถจัดเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ว่าจ้าง หรือตัวแทนผู้ว่าจ้าง (Agency) หมายถึง ผู้ว่าจ้างหรือตัวแทนผู้ว่าจ้างนักประเมินให้ทำการประเมินโครงการ 2) ผู้ปฏิบัติงานในโครงการ หรือองค์กรนั้นๆ (Beneficiaries) ได้แก่ เจ้าของกิจการ พนักงาน เป็นต้น 3) ผู้ได้รับผลกระทบจากการประเมิน (Victims) ได้แก่ ลูกค้า ชุมชน เป็นต้น โดยคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการ ถือได้ว่าเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการประเมิน (Victims)

สรุป

คณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการ คือ กลุ่มบุคคลที่ได้รับเชิญจากผู้ประเมินหรือผู้รับบริการของผู้ประเมิน คณะกรรมการที่ปรึกษาต้องมี มีความเชี่ยวชาญด้านการประเมินผลโครงการ มีความเชี่ยวชาญด้านโครงการ หรือสิ่งที่มุ่งประเมิน มีความเชี่ยวชาญด้านบริบทที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือสิ่งที่มุ่งประเมิน มีสายสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มทางการเมืองที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน มีทักษะการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อการนำผลการประเมินไปใช้ให้เกิดประโยชน์ มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับภาษาและการเขียนรายงานการประเมิน คณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการ มีหน้าที่ ร่วมกันกำหนดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การเพิ่มความน่าเชื่อถือจากภายนอกให้สูงสุด การประเมินประเมินนอมทางการส่งเสริมการใช้ระเบียบวิธีที่ก่อให้เกิดความสมบูรณ์ ถูกต้อง การส่งเสริมการใช้ผลการประเมิน สำหรับสาระหรือประเด็นสำหรับการให้คำปรึกษา ได้แก่ การพัฒนากรอบแนวคิดในการประเมิน การออกแบบการประเมิน การระดมกลุ่มผู้ใช้และ

ผู้สังเกตการณ์ในการประเมิน อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมิน การตรวจสอบและตีความข้อมูล การตรวจสอบรายงานการประเมิน และการนำเสนอสารสนเทศ

บทบาทของคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการสำหรับกลุ่มคนและชุมชน ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมอย่างหลากหลาย ได้แก่ การวางแผนและออกแบบการประเมินผล ลักษณะทางวัฒนธรรม การระบุและมุ่งเน้นคำถามการประเมินผล ผลลัพธ์และตัวชี้วัด วิธีการรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือ การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน การตีความผลการประเมิน และการใช้ผลการประเมิน ช่วยให้เกิดความคิด มุมมอง และอธิบายเกี่ยวกับข้อมูล การใช้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนของพวกเขาและข้อมูลทางด้านเทคนิคที่เกี่ยวข้อง ด้านการเมืองและด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่ได้รับการประเมิน จัดเตรียมบริบทการประเมิน ให้ความชอบธรรมและความน่าเชื่อถือในการประเมินและรับรองความน่าเชื่อถือของผู้ประเมิน ในการคัดเลือกคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับการประเมินโครงการสำหรับกลุ่มคนและชุมชน ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมอย่างหลากหลายนั้น ควรเลือกคณะกรรมการที่ปรึกษาที่เข้มแข็งติดต่อกับชุมชนของตนอย่างแท้จริงและสนใจในสวัสดิภาพของชุมชนอย่างแท้จริง มีความยินดีที่จะร่วมงาน พูดยังคำถามและประเด็นการประเมินที่ท้าทาย คณะกรรมการที่ปรึกษาควรมีสมาชิก 5-7 คน สามารถให้แหล่งข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นเพียงพอ ควรคัดเลือกคณะกรรมการที่ปรึกษาโดยให้เกิดความสมดุลโดยแสวงหาตัวแทนจากส่วนงานของชุมชนที่มีข้อมูลเชิงลึกและความรู้ที่น่าจะเป็นประโยชน์ และไม่ควรเลือกที่ปรึกษาที่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ดี แต่ไม่มีความรู้บริบทในชุมชน

References

- Buosonte, R. (2007). *Direction and area of evaluation* (2nd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Cohen, B. B. (2012). Advisory groups for evaluations in diverse cultural groups, communities, and contexts. *New Directions for Evaluation*. DOI:10.1002/ev.20033.
- Kanjanawasee, S. (2019). *Evaluation theory* (9th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Mattessich, P. W. (2012). Advisory committees in contract and grant-funded evaluation projects. *New Directions for Evaluation*. DOI:10.1002/ev.20032